

Dabas aizsardzības
pārvalde

Sugu aizsardzības plāni Latvijā

Evija Lakotko

Dabas aizsardzības departaments
Monitoringa un plānojumu nodaļa

www.daba.gov.lv

22.05.2015.

Daugavpils universitātes Mācību bāze „Ilgas”

Dabas aizsardzības
pārvalde

Sugas aizsardzības plāns

Species Management Plans

Sugas aizsardzības plāns ir dokuments, kurā apkopota informācija par sugas atradnēm vai sugas biotopa aizsardzībai nozīmīgākajām platībām. Kā arī ir apkopota informācija par sugas populāciju vai biotopa platību tendencēm, ietekmējošiem faktoriem un ieteicamajiem pasākumi, kas veicinātu sugas vai tās biotopa stāvokļa uzlabošanu.

**Medņa *Tetrao urogallus* L.
aizsardzības plāns Latvijā**

Sastādītājs: Helmut Hofmann un Māris Strazds

Rīga
Latvijas Ornitoloģijas biedrība
2004. gada rakstbrīvis

APSTIPINĀTS
ar Valsts sekretāra
rīkojumu Nr. 275
2008. gada 22. oktobrī

Vilka (*Canis lupus*) aizsardzības plāns

Izstrādātājs: Latvijas Valsts vides aizsardzības inspekcija „Aizsardzība”
Autors: Jānis OZOLIŅŠ, Agnese ŽILINA, Aija PUPĪA, Guna BARRAGE un
Zane ANDERSONE-LILLEY

Sāpulis
2008 (2002)

APSTIPINĀTS
ar Valsts sekretāra rīkojumu Nr. 275
2015. gada 16. jūnijā
rīkojuma Nr. 15

**Resnvēdera purvuspāres *Leucorrhinia caudalis*
(CHARPENTIER, 1840) sugas aizsardzības plāns**

Iniciētājs: Biedrība "Zaļā spē" /
Dr. Biol. MARTINŠ KALNIŅŠ

Sigulda 2014

Likumdošana

Sugu un biotopu aizsardzības plāni tiek izstrādāti un apstiprināti saskaņā ar:

- Sugu un biotopu aizsardzības likuma 5. panta 4. punktu, kas nosaka īpaši aizsargājamo sugu un biotopu aizsardzības plānu izstrādes kārtību un sekmē šo plānu ieviešanu.
- Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas 11.05.2015. rīkojumu Nr. 127 "Par īpaši aizsargājamo sugu un biotopu aizsardzības plānu izstrādāšanas kārtību".
- Dabas aizsardzības pārvaldes 26.02.2015. rīkojumu Nr.1.1/15/2015-P "Par sugu un biotopu aizsardzības plānu noformējumu, struktūru un nodaļu saturu".

Sugu vai sugu grupu aizsardzības plānu var veido:

- Sugai, kuras stāvoklis atbilstoši ziņojumam Eiropas Komisijai par biotopu un sugu aizsardzības stāvokli un putnu populācijas novērojumiem Latvijā novērtēts kā nelabvēlīgs vai nezināms, vai ar tendenci pasliktināties.
- Sugai, kuras populācija Latvijā ir nelabvēlīgā stāvoklī un Latvija populācija ir nozīmīga Eiropas un globālā kontekstā.
- Sugai, par kuru Latvija uzņēmusies starptautiskas saistības un kuru ieguvei ilgtermiņā jābūt nenoplicinošai.
- Sugai, par kuru Latvija uzņēmusies starptautiskas saistības un kuru labvēlīgu aizsardzības stāvokli ietekmē intensīva saimnieciskā darbība.
- Sugām, kuru populāciju apsaimniekošanai nepieciešams sabalansēt dažādu interešu grupu vēlmes.
- Sugai, kuras dzīvotnēm nepieciešami specifiski apsaimniekošanas pasākumi.

Prioritāro sugu saraksts

Pēc minētajiem kritērijiem veic sugu izvērtēšanu un ranžēšanu pa prioritāšu grupām, lai noteiktu, kurām sugām prioritāri izstrādājami vai atjaunojami plāni.

Prioritāte	Sugas nosaukums latīņu valodā	Sugas nosaukums latviešu valodā	Nepieciešamais pasākums
I	<i>Phoca hispida botnica</i>	Pogainais ronis	sugas aizsardzības plāns
I	<i>Ursus arctos</i>	Brūnais lācis	sugas aizsardzības plāns
I	<i>Canis lupus</i>	Vilks	sugas aizsardzības plāns
I	<i>Lynx lynx</i>	Lūsis	sugas aizsardzības plāns
I	<i>Lutra lutra</i>	Ūdrs	sugas aizsardzības plāns
I	<i>Dryomys nitedula</i>	Meža susuris	sugas aizsardzības plāns
I	<i>Bonasia bonasia</i>	Mežirbe	sugas aizsardzības plāns
I	<i>Hirudo medicinalis</i>	Medicīnas dēle	sugas aizsardzības plāns
I	<i>Stylurus flavipes</i>	Dzeltenkāju upjuspāre	1. izpēte, 2.sugas aizsardzības plāns
I	<i>Aeshna viridis</i>	Zaļā dižspāre	1. izpēte, 2.sugas aizsardzības plāns
I	<i>Osmoderma eremita</i>	Lapkoku praulgrauzis	sugas aizsardzības plāns
I	<i>Maculinea arion un Maculinea teleius</i>	Zilenīši	1. atradņu apsaimniekošana, 2.sugas aizsardzības plāns

Prioritāro sugu saraksta aktualizēšana

Prioritāro sugu saraksts pieejams Dabas aizsardzības mājas lapā. Sarakstu aktualizē katru gadu līdz 31. janvārim.

Priekšlikumus par sugu iekļaušanu to sugu sarakstā, kam plāns izstrādājams prioritāri, var iesniegt jebkura fiziska vai juridiskas persona Dabas aizsardzības pārvaldei līdz katra gada 1. decembrim.

Priekšlikumi ietver šādu informāciju:

- Plāna izstrādes nepieciešamības pamatojums,
- Iespējamiem finansējuma avoti,
- Interēšu grupas, kuras var ietekmēt plāna izstrāde.

Ja ir vēlme izstrādāt sugas aizsardzības plānu...

Izteikt ierosinājumus par sugas aizsardzības plāna izstrādāšanu var jebkura juridiska vai fiziska persona. Priekšlikums par plāna izstrādāšanu jāiesniedz Dabas aizsardzības pārvaldei.

Priekšlikumā jāietver sekojoša informācija:

- pamatojums plāna izstrādāšanas nepieciešamībai;
- plāna izstrādei nepieciešamais laiks un finansējuma apjoms;
- iespējamie finansējuma avoti;
- iespējamais plāna izstrādātājs un sadarbības partneri;
- interešu grupas, kuras var ietekmēt plāna izstrāde.

Dabas aizsardzības
pārvalde

Sugas aizsardzības plāna *derīguma termiņš*

Sugas aizsardzības plāns tiek izstrādāts noteiktam laika periodam, atbilstoši sugas specifiskajām prasībām. Plānā jāparedz pārskatīšanas un atjaunošanas termiņi, kā arī jāparedz plāna ieviešanas ietekmes monitoringa pasākumi.

Sugas aizsardzības plāna atjaunošanu var uzsākt, ja:

- Ir beidzies tā pārskatīšanas un atjaunošanas termiņš;
- Ir veikti plānā paredzētie apsaimniekošanas vai izpētes pasākumi un nepieciešams pārskatīt plāna aktivitātes.

Plānu saturs

Titullapa, saturs, izmantotie saīsinājumi un terminu skaidrojumi, kopsavilkums,
summary, ievads

1. Sugas (sugu grupu) raksturojums
  - 1.1. Sugas(u) taksonomija un morfoloģija
  - 1.2. Sugas (sugu grupu) ekoloģija
  - 1.3. Sugas (sugu grupu) izplatība un populācijas lielums
  - 1.4. Sugas (sugu grupas) apdraudētība
  - 1.5. Sugas (sugu grupas) līdzšinējā izpēte
2. Sugas (sugu grupas) un tās dzīvotnes izmaiņu cēloņi
  - 2.1. Populāciju ietekmējošie faktori
  - 2.2. Sugas (sugu grupas) dzīvotnes ietekmējošie faktori
3. Sugas (sugu grupas) līdzšinējā aizsardzība, pasākumu efektivitāte
  - 3.1. Tiesiskā aizsardzība
  - 3.2. Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un mikroliegumu loma sugas (sugu grupas) aizsardzībā
  - 3.3. Līdzšinējās rīcības un pasākumi sugas (sugu grupas) aizsardzībā
4. Sugas (sugu grupas) aizsardzības vajadzību un iespēju izvērtējums

Plānu saturs

5. Sugas (sugu grupas) aizsardzības mērķi un uzdevumi
6. Ieteikumi sugas (sugu grupas) aizsardzībai
  - 6.1. Normatīvo aktu izmaiņas
  - 6.2. Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un/vai mikroliegumu izveidošana
  - 6.3. Sugas (sugu grupas) populāciju atjaunošanas pasākumi
  - 6.4. Sugas (sugu grupas) dzīvotņu apsaimniekošanas pasākumi
  - 6.5. Izpēte un datu apkopošana
  - 6.6 Informēšana un izglītošana, profesionālās kvalifikācijas celšana
  - 6.7 Organizatoriskas, plānošanas un citas rīcības
7. Plānoto rīcību un pasākumu pārskats
8. Sugu (sugu grupas) populāciju atjaunošanas, dzīvotņu apsaimniekošanas un citu pasākumu īstenošanas efektivitātes novērtējums
9. Sugas (sugu grupas) aizsardzības plāna ieviešana
10. Sugas (sugu grupas) aizsardzības plāna darbības un pārskatīšanas /izvērtēšanas termiņi

Izmantotie informācijas avoti, pielikumi

Dabas aizsardzības
pārvalde

Līdz šim izstrādātie sugu aizsardzības plāni Latvijā

“VECIE” plāni:

- dzeltenā dzegužkurpīte (1999)
- ziemeļu upespērlene (1999)*
- jūraskrauklis (1999)
- dzērve (1999)
- grieze (1999)
- ķikuts 1999
- mazais ērglis (2000)
- vilks (2000)*
- lūsis (2000)*

* atjaunotie/aktualizētie plāni

“VECIE” plāni izstrādāti projekta „Sugu un biotopu inventarizācija, aizsardzības plānu izstrāde un dabas aizsardzības struktūru attīstība Latvijā saistībā ar ES Putnu un biotopu direktīvu transpozīciju” ietvaros, kuru finansēja Dānijas Vides aizsardzības aģentūra

Līdz šim izstrādātie sugu aizsardzības plāni Latvijā

“JAUNIE” plāni:

Rīkojums	Sugas aizsardzības plāns
Nr. 15 (VARAM 16.01.2015.)	Resnvēdera purvuspāre (Leucorrhinia caudalis)
Nr. 261 (VARAM 07.08.2014.)	Gludenā čūska (Coronella austriaca)
Nr. 186. (19.06.2010.)	Biezā perlamutrene (Unio crassus)
Nr. 240. (23.07.2009.)	Brūnais lācis (Ursus arctos)
Nr. 240. (23.07.2009.)	Medicīnas dēle (Hirudo medicinalis)
Nr. 394. (21.11.2008.)	Vilks (Canis lupus)
Nr. 212. (02.07.2008.)	Smilšu krupis (Bufo calamita)
Nr. 45. (18.02.2008.)	Eiropas purva bruņurupucis (Emys orbicularis)
Nr. 683. (13.11.2007.)	Lūsis (Lynx lynx)
Nr. 12. (10.01.2007.)	Sarkanvēdera ugunskrupis (Bombina bombina)
Nr. 428. (28.12.2005.)	Lapukoku praulgrauzis (Osmoderma eremita)
Nr. 140. (14.04.2005.)	Melnais stārķis (Ciconia nigra)
Nr. 2. (04.01.2005.)	Mednis (Tetrao urogallus)
Nr. 363. (10.11.2004.)	Ziemeļu upespērlene (Margaritifera margaritifera)
Nr. 75. (03.03.2004.)	Rubenis (Tetrao tetrix)

Sugu aizsardzības plāni, kas ir izstrādes procesā...

- Melnais stārķis (*Ciconia nigra*)
- Jūras ērglis (*Haliaeetus albicilla*)

+

- Meža susuris (*Dryomys nitedula*)
- Mežzirbe (*Bonasia bonasia*)

zinas/531612/ziemeļkurzeme-melno-starku-gimener-piedzimusi-piecsi

1.8z8c%-pmp2w7f/4u6AK1P2H4I1N1W1f1v724434547p7W4C9%4A1P948%620W%4C4%93rg.is

1.8z8c%-pmp2w7f/4u6AK1P2H4I1N1W1f1v724434547p7W4C9%4A1P948%620W%4C4%93rg.is

60576zL56%86awj/uroo%ssr.qd%w.wy/d11q

Dabas aizsardzības
pārvalde

Eiropas līmeņa sugu apsaimniekošanas plāni

Eiropas Savienības līmenī arī izstrādā sugas apsaimniekošanas plānus. Ja šajos plānos nav noteikts, ka katrai valstij jābūt arī nacionāla līmeņa sugas aizsardzības/apsaimniekošanas plānam, tad Latvijā sugai atsevišķi plānu nav nepieciešams izstrādāt.

Kāpēc nepieciešami sugu aizsardzības plāni?

- Pasākumu izpildes pārskata tabula resnvēdara purvuspārei

Pasākums	Iespējamais izpildītājs	Nepieciešamais laiks - mēneši	Veikšanas prioritāte	Izmaksu novērtējums (EUR)	Iespējamais finansētājs
5.1. Likumdošana un dabas aizsardzības politika					
Kapacitātes palielināšana - bezmugurkaulnieku speciālistu sagatavošana	VARAM, DAP	Pastāvīgi, katru gadu	I	3000	DAP, LVAF, cits finansētājs

- CITES sugām plāni apliecina, ka ir ilgtspējīga apsaimniekošana un sugas ieguve notiek saskaņā ar zinātniski noteiktām kvotām. Nav nepieciešams veikt pilnu izvērtējumu katras atļaujas gadījumā, vai sugas ieguve savvaļā neapdraudēs populāciju
- Atbalsta maksājumi par putniem nozīmīgiem zālājiem

Kur meklēt informāciju?

Prioritāro sugu saraksts:

http://daba.gov.lv/public/lat/dati1/petijumu_prioritates/

Informācija par sugu aizsardzības plāniem, plānu titullapu paraugi, struktūra un ieteikumi nodaļu saturam:

http://daba.gov.lv/public/lat/dati1/sugu_un_biotopu_aizsardzibas_plani/

Eiropas līmeņa sugu apsaimniekošanas plāni:

http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/wildbirds/action_plans/index_en.htm

Dabas aizsardzības
pārvalde

http://www.hlasek.com/dryomys_nitedula_h6567.html

Evija Lakotko
Dabas aizsardzības departaments
Monitoringa un plānojumu nodaļa
evija.lakotko@daba.gov.lv
www.daba.gov.lv

